

UŽSIENIO KALBA (ANGLŲ)

Vertinimo instrukcija

(pagrindinė sesija)

2014 m. valstybinio brandos egzamino užduotis

I. LISTENING PAPER (30 points)

Part 1 (6 points)

- 01 – B
- 02 – A
- 03 – B
- 04 – B
- 05 – C
- 06 – C

Part 2 (6 points)

- 07 – T
- 08 – F
- 09 – F
- 10 – F
- 11 – T
- 12 – T

Part 3 (4 points)

- 13 – B
- 14 – B
- 15 – A
- 16 – C

- Spausdintinėmis raidėmis parašyti atsakymai priimtini.
- Taisyklingi atsakymai pateikti pajuodintu šriftu. Šalia pateikti priimtini atsakymų variantai su kalbos vartojimo klaidomis.

Part 4 (9 points)

- 17 – **supply** / **supplies** / suply
- 18 – **obesity** / obecity / obessity / obesety / obbesity
- 19 – **required** / require
- 20 – **sneaking** / sneeking
- 21 – **colossal** / collosal / colosal / collossal / (**gargantuan** / gargantual / **evident**)
- 22 – **crust** / crusts
- 23 – **imperfect** / inperfect / unperfect
- 24 – **discarded** / diskarded / discarted
- 25 – **nutritional** / **nutritious** / nutricious

Part 5 (5 points)

- 26 – E
- 27 – B
- 28 – G
- 29 – C
- 30 – F

II. READING PAPER (30 points)**Part 1 (4 points)**

31	32	33	34
D	E	B	A

- Spausdintinėmis raidėmis parašyti atsakymai priimtini.

Part 2 (8 points)

35 – space

36 – way

37 – serve

38 – canals

39 – new

40 – easy

41 – fit

42 – rooms

Part 3 (8 points)

43	44	45	46	47	48	49	50
F	I	K	H	E	D	C	G

Part 4 (10 points)**a) (3 points)**

51 – C

52 – A

53 – A

b) (7 points)

54. longevity

55. doubtful

56. richness

57. orthography

58. attitude

59. assignments

60. communication

III. WRITING PAPER (40 points)

Letter (16 points)

You got a letter from your friend Amy who wants to know how young people in your country spend their free time. Write a letter to her. In your letter

- thank your friend for her letter;
- **describe** what you do in your free time (at least two activities) and why;
- ask your friend what she likes doing in her free time.

You should write **100–120 words**.

Turinys:

- Visa užduoties atliktis vertinama 0 taškų, jei teksto turinys neatitinka nurodytos temos / situacijos.
- Kandidatai galėjo remtis savo asmenine patirtimi arba apibendrintai pasakoti apie jaunimo laisvalaikį Lietuvoje.
- Laiške būtinai reikėjo **aprašyti** dvi laisvalaikio veiklas ir pateikti jas apibūdinančių detalių.

Struktūra:

- Tinkamai įformintas laiškas turi turėti laiško baigiamąjį sakinį (angl. *closing statement*, e. g. *I can't wait to hear from you*) ir atsisveikinimo frazę (angl. *signing off*, e. g. *Yours,*).

Apimtis:

- Laiške, jei teksto apimtis mažesnė negu 100 žodžių, t. y.: 99–84 žodžiai – atimamas 1 taškas iš bendros taškų sumos; 83–67 žodžiai – atimami 2 taškai; 66–50 žodžių – atimami 3 taškai; 49 ir mažiau – užduotis vertinama 0.

Asmeninio laiško vertinimo skalė (16 taškų)

PRITAIKYTA 2014 M. UŽDUOČIAI

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Turinys	4	Tinkamai realizuotos visos užduotyje nurodytos komunikacinės intencijos . Laisvai ir išsamiai perteikiama informacija, pasakojama ar apibūdinama. Mintys rišlios . Pateiktos dvi veiklos ir jas apibūdinančios detalės.
	3	Dauguma komunikacinių intencijų realizuotos sėkmingai . Informacija dažniausiai perteikiama tiesmukai ir paprastai . Mintys gana rišlios . Pateiktos dvi veiklos, bet plačiau apibūdinta tik viena veikla arba dvi veiklos komentuojamos gana siaurai, tačiau akivaizdus bandymas kurti deskriptyvų tekstą.
	2	Dauguma komunikacinių intencijų realizuotos , bet ne visada sėkmingai . Informacija perteikiama gana apibendrintai , dažnai nepakanka detalių , todėl ją galima įvairiai interpretuoti. Kai kurios mintys nerišlios . Veiklos tik minimos, tačiau nėra jų detalesnio aprašymo.
	1	Komunikacinės intencijos realizuotos tik iš dalies . Pasitaiko nukrypimų nuo temos . Pasitaiko paminėtų , bet neišplėtotų intencijų. Mintis gali būti sunku suprasti dėl nepakankamo rišlumo . Veiklos tik minimos, tačiau nėra jų detalesnio aprašymo.
	0	Užduoties tikslas nepasiekiamas. Komunikacinės intencijos iš esmės nerealizuojamos . Minčių raiška netiksli ar nepakankama , mintys nerišlios .

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Teksto struktūra. Forma	4	Turinys išdėstytas nuosekliai ir logiškai . Teksto siejimo žodžiais pavieniai elementai veiksmingai jungiami į rišlią grandinę minčių seką. Laiškas tinkamai suskirstytas į pastraipas ir įformintas.
	3	Beveik visas turinys išdėstytas nuosekliai ir logiškai . Teksto siejimo žodžiais pavieniai elementai jungiami į grandinę seką. Laiškas tinkamai suskirstytas į pastraipas. Visas tekstas vienos pastraipos, bet rašoma rišliai. Gali pasitaikyti įforminimo trūkumų : gali nebūti baigiamojo sakinio arba atsisveikinimo frazės.
	2	Beveik visas turinys išdėstytas nuosekliai . Teksto siejimo žodžiai kartais vartojami netinkamai ar jų trūksta . Kai kurios pastraipos išskirtos netinkamai, pasitaiko įforminimo trūkumų .
	1	Turinys išdėstytas neusekliai . Teksto siejimo žodžių vartojama per daug arba per mažai , gali būti klystama (teksto siejimo žodžiai vartojami netinkamai). Skirstymas į pastraipas netinkamas (kiekvienas sakinys rašomas naujoje eilutėje), pasitaiko įforminimo trūkumų .
	0	Turinys išdėstytas neusekliai . Teksto siejimo žodžiai vartojami mechaniškai, dažnai netinkamai ir (arba) išvis nevartojami . Teksto struktūra ir įforminimas netinkami .
Leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų įvairovė. Registas	4	Bendrojo ir teminio žodyno mokama užtekinai , kad pavyktų paaiškinti svarbiausius dalykus. Dažniausiai vartojama laiško temos ir bendroji leksika , vyrauja paprastos leksinės ir gramatinės struktūros, pasitaiko viena kita sudėtingesnė struktūra ar retesnis žodis . Nuosekliai laikomasi neutralaus ar neoficialaus, ar familiaraus registro. Užduoties paskutinioji komunikacinė intencija įvardyta kitais žodžiais negu užduotyje.
	3	Bendrasis ir teminis žodynas vidutiniškas , tačiau kartais jo nepakanka detalėms apibūdinti . Vartojamos tik paprastos leksinės ir gramatinės struktūros, dažniausia kasdienė leksika. Vienas kitas žodis pažeidžia registro vientisumą . Paskutinioji komunikacinė intencija įvardyta kitais žodžiais negu užduotyje.
	2	Bendrojo ir teminio žodyno užtenka asmeninėms mintims reikšti. Vyrauja paprastas kasdienis žodynas ir paprastos leksinės ir gramatinės struktūros. Gali būti sunku apibūdinti teksto registrą, nes jam trūksta vientisumo , vartojami kelių skirtingų registrų (oficialaus ir neoficialaus) žodžiai . Paskutinioji intencija beveik nesiskiria nuo užduoties leksikos.
	1	Žodynas ribotas: kartojama ta pati leksika ir gramatinės struktūros. Vartojami kasdieniai žodžiai, nesudėtingos struktūros ir bendros frazės . Gali būti sunku apibūdinti registrą, nes jo raiška neusekli arba nepakankama . Dažnai vartojami registro požiūriu atsitiktiniai žodžiai . Paskutinioji intencija nesiskiria nuo užduoties leksikos.
	0	Žodynas labai ribotas arba jo nepakanka , norint įvertinti tekstą pagal šį kriterijų. Jį sudaro pavieniai pagrindiniai žodžiai ir frazės . Nuolat painiojama skirtingų registrų leksika arba registas yra netinkamas .
Leksinių ir gramatinių struktūrų taisyklumas. Rašyba ir skyryba	4	Pasitaiko nedidelių (dažniausiai rašybos ir (arba) skyrybos) klaidų (pvz. 0–4 klaidos), bet visuomet aišku , kas norėta pasakyti.
	3	Dažniausiai klystama vartojant sudėtingas struktūras (pvz. 5–8 klaidos), bet aišku , kas norėta pasakyti.
	2	Nuolat klystama vartojant tiesk sudėtingas, tiek paprastas struktūras (pvz. 9–12 klaidų), bet klaidos netrukdo suprasti minties .
	1	Daroma daug klaidų vartojant tiesk sudėtingas (jei jų yra), tiek paprastas struktūras (pvz. 13–15 klaidų). Klaidos kartais trūkdo suprasti mintį .
	0	Dažnai daroma net elementariausių klaidų (pvz. 16 ir daugiau klaidų). Dėl klaidų arba dėl to, kad nepakanka teksto, gali būti sunku suprasti, kas norėta pasakyti .
Iš viso taškų	16	

Essay (24 points)

You are going to write an essay on the topic:

Some people think that competing is the best way to succeed in different spheres of life. Do you agree or disagree that a sense of competition motivates young people?

In your essay, give at least two arguments to support your opinion.

You should write 180–230 words.

Turinys:

- Visa užduoties atliktis vertinama 0 taškų, jei teksto turinys neatitinka nurodytos temos / situacijos.
- Rašinio įžangoje kandidatas turi pateikti tezės teiginį (angl. *thesis statement*), kuris atsako į klausimą „do you agree or disagree“.
- Dėstymo dalyje kandidatas gali pateikti argumentų PRIEŠ ir/arba UŽ. Dėstyme gali būti daugiau negu dvi pastraipos, bet visos turi būti tinkamai išplėtos.
- Išvados kandidatas kitais žodžiais išreiškia savo nuomonę (angl. *restatement of the thesis statement*) ir apibendrina savo mintis.

Struktūra:

- Teksto rišlumas kuriamas ne tik sakinio pradžioje vartojant dažniausius jungtukus (*firstly, secondly, to sum up* ir pan.). Pastraipa gali prasidėti teiginiu, kuris vėliau sėkmingai plėtojamas vartojant teksto siejimo žodžius tarp sakinių.

Apimtis:

- Rašinyje, jei teksto apimtis mažesnė negu 180 žodžių, t. y.: 179–162 žodžiai – atimamas 1 taškas iš bendros taškų sumos; 161–144 žodžiai – atimami 2 taškai; 143–126 žodžiai – atimami 3 taškai; 125–108 žodžiai – atimami 4 taškai; 107–90 žodžių – atimami 5 taškai; 89 ir mažiau žodžių – užduotis vertinama 0.

Rašinio / esė vertinimo skalė (24 taškai)**PRITAIKYTA 2014 M. UŽDUOČIAI**

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Turinys	5	Visas turinys atitinka temą. Mintys reiškiamos aiškiai, pakanka detalių. Į temą atsakoma išsamiai . (Pateikiami argumentai iliustruoja įvairias gyvenimo sritis, pvz. švietimą, darbo rinką, asmenybės tobulėjimą, laisvalaikį ir sportą.) Svarbiausios mintys išplečiamos ir grindžiamos tinkamomis detalėmis bei pavyzdžiais.
	4	Visas turinys atitinka temą. Į temą atsakoma gana išsamiai . Mintys beveik visada reiškiamos aiškiai , dažniausiai pakanka jas pagrindžiančių detalių ir pavyzdžių.
	3	Turinys iš esmės atitinka temą. Kartais mintys reiškiamos netiksliai ir (arba) apibendrintai . Dauguma minčių išplečiamos, tačiau jas pagrindžiančios kai kurios detalės gali būti netinkamos ar jų nepakanka .
	2	Beveik visas turinys atitinka temą, gali pasitaikyti nukrypimų nuo temos . Mintys reiškiamos tiesmukai ir paprastai , tačiau jos yra rišlios (koherentiškos). Mintis pagrindžiančios detalės ir pavyzdžiai gali būti netinkami ar jų akivaizdžiai stokojama .
	1	Dalis turinio atitinka temą. Mintys reiškiamos suprantamai , tačiau pasitaiko nerišlių minčių. Pagrindinės mintys gali būti painiojamos su jas pagrindžiančiomis detalėmis ar pavyzdžiais . Kartais mintis gali nutrūkti.
	0	Visas turinys neatitinka temos ar jo trūksta , kad būtų galima tekstą įvertinti pagal šį kriterijų. Dažnai mintis sunku suprasti , jos gali būti nerišlios . Mintis pagrindžiančios detalės ir pavyzdžiai dažniausiai netinkami ar jų nėra .

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Teksto struktūra	5	Turinys dėstomas logiškai ir nuosekliai . Visuomet išryškinamos svarbiausios mintys ir jas pagrindžiančios detalės. Veiksmingai vartojami įvairūs teksto siejimo žodžiai ir aiškiai parodomos minčių sąsajos . Tekstas tinkamai suskirstytas į pastraipas.
	4	Turinys dėstomas logiškai ir nuosekliai . Beveik visuomet išryškinamos svarbiausios mintys ir jas pagrindžiančios detalės. Vartojama teksto siejimo žodžių, parodomos minčių sąsajos, nors ne visada veiksmingai . Tekstas tinkamai suskirstytas į pastraipas.
	3	Turinys dėstomas gana logiškai, kartais nuoseklus dėstymas gali būti pažeidžiamas. Svarbiausios mintys kartais tinkamai neišryškinamos. Tekstas dažniausiai rišlus (kohezijos požiūriu), nors gali pasitaikyti nesusietų minčių . Skirstymas į pastraipas suprantamas, bet ne visada tinkamas .
	2	Turinio loginė seka dažnai nenuosekli . Svarbiausios mintys ne visada tinkamai išryškinamos . Pavieniai elementai dažniausiai jungiami į grandininę minčių seką. Skirstymas į pastraipas kartais netinkamas .
	1	Turinys dėstomas gana padrikai, sunku įžvelgti loginę seką ir pagrindinių minčių dėstymo nuoseklumą. Teksto siejimo žodžių vartojama per daug, per mažai arba jie vartojami iš esmės klaidingai . Skirstymas į pastraipas dažnai netinkamas arba tekstas nesuskirstytas į pastraipas.
	0	Loginė teksto seka netinkama arba jos nesilaikoma , nuoseklumą gali būti sunku nustatyti dėl nepakankamos teksto apimties. Teksto siejimo priemonės vartojamos netinkamai arba jų beveik nėra . Tekstas į pastraipas nesuskirstytas arba tai daroma netinkamai .
	Leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų įvairovė. Registras	5
4		Bendrasis ir teminis žodynas pakankamai platus . Kartais bandoma perfrazuoti siekiant išvengti pasikartojimo, bet gali pasitaikyti klaidų. Vartojami retesni žodžiai ir sudėtingesnės leksinės ir gramatinės struktūros. Tinkamai ir nuosekliai vartojamas neutralus (arba pusiau oficialus) registras.
3		Bendrasis ir teminis žodynas gana platus , tačiau dėl žodyno spragų ne visuomet tiksliai išreiškiama mintis ar apibūdinama detalė. Vyrauja kasdienė leksika , pasitaiko vienas kitas retesnis žodis ar sudėtingesnė leksinė ir gramatinė struktūra. Pasitaiko nedidelių formulavimo klaidų, tačiau jos iš esmės nepažeidžia neutralaus (ar pusiau oficialaus) registro vientisumo.
2		Žodyno pakanka , kad pavyktų paaiškinti svarbiausius dalykus . Dėl žodyno spragų gali nepavykti tiksliai išreikšti vienos kitos minties ar apibūdinti detalių. Iš esmės apsiribojama dažniausia kasdiene leksika , vyrauja paprastos leksinės ir gramatinės struktūros, gali pasitaikyti vienas kitas retesnis žodis ar sudėtingesnė leksinė ir gramatinė struktūra. Ne visada laikomasi neutralaus (ar pusiau oficialaus) registro, pasitaiko kelių skirtingų registru žodžių.
1		Žodynas ribotas . Jo pakanka kai kuriems pagrindinėms asmeninėms mintims reikšti, tačiau dėl akivaizdžių žodyno spragų gali nepavykti apibūdinti detalių ir išreikšti kai kurių minčių. Vyrauja paprastas kasdienis žodynas, bendros frazės bei paprastos leksinės ir gramatinės struktūros. Gali būti sunku apibūdinti registrą, nes jo raiška nenuosekli arba nepakankama . Dažnai vartojami registro požiūriu atsitiktiniai žodžiai.
0		Žodynas labai ribotas arba nepakankamas , norint įvertinti tekstą pagal šį kriterijų. Jį sudaro paprasti dažniausi pavieniai žodžiai ir frazės . Painiojama skirtingų registru leksika , neatsižvelgiama į žodžių stilistinius ypatumus arba registras yra netinkamas .

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Leksinių ir gramatinių struktūrų taisyklingumas	5	Pasitaiko nedidelių klaidų (pvz. 1–3), bet visada aišku , kas norėta pasakyti.
	4	Pasitaiko nedidelių klaidų (pvz. 4–6), dažniausiai vartojant sudėtingesnes struktūras , kai kurios kartojasi, tačiau jos netrukdo suprasti minties.
	3	Dažniau klystama vartojant sudėtingesnes struktūras, viena kita klaida daroma paprastose struktūrose. Klaidos (pvz. 7–9) netrukdo suprasti, kas norėta pasakyti.
	2	Daroma klaidų vartojant ties sudėtingas, ties paprastas struktūras (pvz. 10–12 klaidų). Visas tekstas iš esmės suprantamas , tačiau kartais gali būti sunku suprasti mintį .
	1	Daroma daug klaidų vartojant ties sudėtingas (jei jų yra), ties paprastas struktūras (pvz. 13–14), bet beveik visos mintys suprantamos . Klystama vartojant paprastas leksines ir gramatines struktūras.
	0	Daroma daug net elementariausių klaidų. Dėl klaidų (pvz. 15 ir daugiau) ar nepakankamo teksto gali būti sunku suprasti , kas norėta pasakyti.
Rašyba ir skyryba	4	1–2 rašybos ir (ar) skyrybos klaidos.
	3	3–4 rašybos ir (ar) skyrybos klaidos.
	2	5–7 rašybos ir (ar) skyrybos klaidos.
	1	8–9 rašybos ir (ar) skyrybos klaidos.
	0	10 ir daugiau rašybos ir (ar) skyrybos klaidų.
Iš viso taškų	24	

Klaidų žymėjimo simboliai rašymo užduotyse

Kriterijus	Simbolis	Klaidų žymėjimo simbolių paaiškinimai
Turinys	Rel	angl. <i>content (ir)relevance</i> , nukrypimai nuo turinio, užduoties neatitinkantis tekstas.
Teksto struktūra	Org	angl. <i>organisation</i> , taip žymimos visos teksto siejimo priemonių vartojimo klaidos: netinkamas pastraipų skirstymas, kohezijos (teksto rišlumo) klaidos.
Registas	Reg	angl. <i>register</i> , neleistini registro vientisumo pažeidimai.
Leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų taisyklingumas	Gr	angl. <i>grammatical error</i> , visos gramatinės klaidos: veiksmažodžių laikai, prielinksniai, artikkeliai, įvardžiai, veiksnių-tarinio derinimas, vienaskaitos / daugiskaitos klaida, žodžių tvarka, kalbos dalis, supinklinta gramatinė raiška ir t. t.
	Voc.	angl. <i>lexical error</i> , visos leksinės klaidos: kolokacijos, žodžių reikšmės klaidos, frazinių veiksmažodžių klaidos, neteisingai vartojamas žodis, trūksta žodžio, nereikalingas žodis, supinklinta leksinė raiška ir pan.
Rašyba ir skyryba	Sp	angl. <i>spelling</i> , rašybos klaidos ir <i>capitalisation</i> , didžiųjų raidžių rašymas, neteisingas apostrofo įrašymas (pvz. žodyje <i>can't n</i> ir <i>t</i> raidės sujungiamos).
	P	angl. <i>punctuation</i> , skyrybos klaidos.
	~	angl. <i>same mistake</i> , pasikartojančios klaidos.

KLAUSYMO TESTO TEKSTAI

Part 1. *You will hear people speaking in six different situations. For questions 1–6, choose the best answer, A, B or C. There is an example (0). You will hear each situation twice. You now have 15 seconds to review the task.*

Example (0)

I like wearing bright colours and things that stand out in a crowd. I like leather trousers and skirts. I don't see why I should look like everyone else in the street. Clothes should be fun not something serious. I could never spend \$100 on a skirt for example.

ONE

After Saturday night's thunderstorms Sunday morning started off with less humidity, so it feels quite comfortable. The temperatures dropped overnight. The temperatures will rise again this afternoon bringing some sunny spells. However, there is a chance of some rain this afternoon.

TWO

Ideal Bikes has launched a website designed to assist even total beginners on how to decide on a perfect pair of wheels. Fill in the Bike Ordering chart about your cycling experience and reasons for wanting a bike and then we'll produce recommendations based on your specific needs.

THREE

Street photography is a particular genre. A lot of the fascination of these photographs doesn't need explaining. We've organised the exhibition to break down 170 years into smaller chunks which give an overview of London during a particular time and particularly what was happening culturally that was influencing photographers and what they were doing.

FOUR

Your attention please, passengers for Lufthansa, flight LH687 to Munich, due to depart at 18.45. There will be a one-hour departure delay due to severe weather conditions. It also looks like the flight is slightly overbooked, so we are offering complimentary round-trip tickets to a few passengers willing to take a later flight at 20.45. We should be boarding at 19.15.

FIVE

And now some words about the film you are going to see. The power and destruction of the comet is really quite impressive, and the tidal waves that proceed to engulf New York City are incredible. This film may not be the highest-earning film ever, nor has won an endless list of awards, but it still remains one of the greatest and most realistic disaster films of our time.

SIX

London Study Centre offers unparalleled English language instruction to students of all levels. Thousands of students not only learn English, but live English. Whether you call London your home or will be visiting London from abroad, you will find that our economical and convenient courses make Study Centre the ideal choice for your language education. The staff at the centre works to ensure that your student experience in London is enjoyable and unforgettable.

Part 2. You will hear an interview with a sky runner, Kilian Jornet. For questions 7–12, choose the correct answer and mark it *T* (true) or *F* (false). There is an example (0). You will hear the recording twice. You now have 15 seconds to review the task.

Kilian, welcome. Congratulations on your win at the Matterhorn mountain competition! How are you feeling?

It was a super good race with a great atmosphere. I used a strategy for the race to take it easy and take the win in the last kilometers. Yes, I think this was the hardest race this year.

What matters most to you?

A race is always a competition. I'm fortunate enough to spend 365 days a year in the mountains, and it's only for about 30 of those days that I can't look at the landscape. When I'm training I enjoy the mountains, when I'm competing I enjoy the spirit of the race.

You said you needed to learn the mountain, to understand every step.

The Matterhorn is a beautiful 4,478 m summit. The first time you climb you become aware of what is possible. You go up and down and then say, wow, this is the time I need to beat. After going up and down nine times I think okay, I know the mountain, I am not going to fall.

Why did you make the attempt at 3pm?

The week of the attempt we had good days with warm and dry conditions and everyone was on the mountain. Over one hundred teams! So, I was talking with all the guides and the helpers. My first idea was to start between 7–8am but it would have been crazy to pass so many people. We decided to start later.

You have mentioned a simple thing like shoe rubber. Did you have special shoes?

I always used the Salomon Sense but I had different soles, different grades of rubber. For the attempt I used a softer rubber for grip. In the snow any shoe glides. You just need the technique of a flat foot and the ability to push.

What concerns you most at the start of a race?

At the start I put myself in a frame of mind of total conviction that I will win, that I can do it. I try to study everything beforehand (opponents, profile of the race) I try to find solutions to unexpected events as quickly as possible.

What are your strong points and weaknesses?

I mustn't say! Otherwise my opponents will aim for my weak spots! No, I guess my strong points are my performance on difficult terrain and my mind. However, I wish I was better on the rolling terrain and I didn't perform on every distance, without being good at any in particular.

Thank you for coming to talk to us.

Thanks a lot.

Part 3. You will hear Ann Morgan, a young journalist and writer in the UK, talking about her experience at a meeting with book lovers. For questions 13–16, choose the best answer, *A*, *B* or *C*. There is an example (0). You will hear the recording twice. You now have 30 seconds to review the task.

I've just completed a one-year exploration of the world by reading a book from each of the 195 UN-recognized nations, plus Taiwan. I used to think of myself as a fairly cosmopolitan sort of person, but my bookshelves told a different story. Apart from a few Indian novels and the odd Australian book, my literature collection consisted of British and American titles. So, I decided to set up a blog "AYearofReadingtheWorld.com" and posted a note asking readers to help me find books from their parts of the world.

The response was amazing. Some people posted me books from their home countries, others did hours of research on my behalf. In addition, several writers from Turkmenistan and Panama sent me unpublished translations of their novels, giving me a unique opportunity to read works otherwise unavailable to the 62 % of Brits who only speak English. For a start, with translations making up only around 4.5 per cent of literary works published in the UK and Ireland, getting English versions of stories was tricky.

There were places where stories are rarely written down. For example, in the Marshall Islands, you're more likely to go and ask the local chief's permission to hear one of the storytellers than you are to pick up a book. Legends have traditionally been the preserve of narrators-musicians. If it hadn't been for a native putting

me in touch with writer Julia Duany, who wrote me a short story, I might have had to catch a plane to Juba, the capital of South Sudan, and try to get someone to tell me a tale face to face.

But the effort was well worth it. I found I was inhabiting the mental space of the storytellers. I realized I was part of a network that stretched all over the planet which was not imaginary any more. One by one, the country names that had once seemed exotic transformed into vital, vibrant places filled with laughter, love, anger, hope and fear and became close and familiar to me.

The enthusiasm of people and their interest in what I was doing made me decide on the genre of my first book "Reading the World: Postcards from my Bookshelf". Technically speaking, it's a narrative book (a blog that's turned into a book). It's part memoir and part literary criticism.

Part 4. *You will hear a man presenting a report on food waste. For questions 17–25, complete the sentences. You may write **one** word only. Write the word **exactly** as you hear it. There is an example (0). You will hear the recording twice. You now have 30 seconds to review the task.*

Eventually, I set about writing my book, really to demonstrate the extent of the food waste problem on a global scale. Unfortunately, empirical data, good, hard stats, don't exist, and therefore to prove my point, I first of all had to find some way of uncovering how much food was being wasted. So I took the food supply of every single country and I compared it to what was actually likely to be being consumed in each country. That's based on diet intake surveys, on levels of obesity, it's based on a range of factors that gives you an approximate guess as to how much food is actually going into people's mouths.

As a country gets richer, it invests more and more in getting more and more surplus into its shops and restaurants. Most European countries and North America fall between 150 and 200 percent of the nutritional requirements of their populations. So a country like America has twice as much food on its shop shelves than is actually required to feed the American people.

So where does the uneaten food end up? Supermarkets are an easy place to start. You might think it's strange, but if we could rely on corporations to tell us what they were doing in the back of their stores, we wouldn't need to go sneaking around the back, opening up bins and having a look at what's inside. But this is what you can see more or less on every street corner in Europe, in North America. It represents a colossal waste of food, but this very evident abundance of waste was actually the tip of the iceberg. When you start going up the supply chain, you find where the real food waste is happening on a gargantuan scale.

Can I have a show of hands if you have a loaf of sliced bread in your house? Who lives in a household where that crust – that slice at the first and last end of each loaf – does get eaten? And yet has anyone seen a supermarket or sandwich shop anywhere in the world that serves sandwiches with crusts? I certainly haven't.

Go one step up, and you get to farmers, who throw away sometimes a third or even more of their harvest because of cosmetic standards. Potatoes that are cosmetically imperfect, all going for pigs. Parsnips that are too small for supermarket specifications, tomatoes in Tenerife, oranges in Florida, all being discarded, perfectly edible, because they're the wrong shape or size.

If we do that to fruit and vegetables, you bet we can do it to animals, too. Liver, lungs, heads, tails, kidneys, all of these things which are traditional, delicious and nutritional parts of our gastronomy go to waste. As a result, this stuff gets fed to dogs at best, or is incinerated.

I believe that we, the people, do have the power to stop this tragic waste of resources if we regard it as socially unacceptable to waste food on a colossal scale.

Part 5. You will hear people talking about the factors that make a masterpiece. For questions 26–30, match the extracts that you hear with statements A–G. There is an example (0). You will hear the recording twice. You now have 15 seconds to review the task. There is **one** statement that you do not need to use.

Example (0)

Reproductions don't get the essence of masterpieces across. The reproduction introduces the idea, but the masterpiece is only evident when seen in its original state. I wasn't a fan of Munch's "The Scream". But when I saw one of the originals in Oslo, I was more than blown away.

SPEAKER 1

My experience consists of gazing at Rembrandts at the Louvre, in Paris. I've always loved Rembrandt's paintings and prints, but seeing them in person was an experience on a whole new level. Rembrandt was a true genius in his craft. But not everyone may think that way about Rembrandts. Everyone has their own taste in art. My masterpiece may be someone else's art disaster.

SPEAKER 2

Artists do not create masterpieces. They just work day in and day out. I can't imagine Da Vinci setting out his brushes and thinking to himself 'yes... today... today is the day... I will create my masterpiece'. He just got up and did what he did every day. I think the critics decide later on if it is a masterpiece. The label "masterpiece" is placed on the work afterwards like an award that the culture agrees upon.

SPEAKER 3

A Masterpiece is the work of an artist who's been absorbed by the spirit of his or her times and can transform an individual experience into a universal one. Masterpieces make us forget the artists, and instead direct our attention to the artists' works. We may wonder how a particular work was executed, but for the time being we are transposed, so deeply brought into this creation that our consciousness is actually expanded.

SPEAKER 4

Although there are differentiating criteria on the exact elements involved in selecting a masterpiece, there are common qualities that every masterpiece shares. Some sort of feeling must be evoked, whether it's curiosity, awe, or disgust. There should be style, technique, balance, and harmony. It is helpful to discuss perspective and form, but still, this would not describe that elusive element essential to any moving work.

SPEAKER 5

A certain uniqueness is a must for a masterpiece. There are hundreds of Renaissance portraits, but the Mona Lisa's smile certainly shows this exceptionality. I suppose you can often see the difference when you walk through an exposition of works from about the same period, "minor" ones and "masterpieces", showing similar subjects, but marginally different in that enigmatic quality of a masterpiece.